

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe, se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe, po 5 nč. (10 stot.) OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. osmrtice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije se pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poroštvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELFON št. 11-57

Politično društvo „Edinost“

sklicuje
za soboto, dne 29. julija 1911
ob 7. uri zvečer

JAVEN SHOD

ki se vrši
na planem, na zemljišču gosp. Preloga
pri Sv. Jakobu (pri cerkvi)

DNEVNI RED: Ljudsko štetje in tržaški Slovenci.

Ker je ta predmet velike važnosti, vabi podpisani odbor k obilni udeležbi.
Odbor pol. društva „Edinost“.

BRZOJAVNE VESTI.

DRŽAVNI ZBOR.

DUNAJ 27. Voditelj trgovskega ministertva dr. Mataja je pojasnil, da ni draginja specifično avstrijska pojava. Rekel je, da se bodo v bodoče objavljale redne statistične publikacije o razmerah cen.

Kar se tiče dovoljenja nadaljnega uvoza argentinskega mesa, nima ničesar dodati izjavam ministrskega predsednika. Opozarja tudi na analogijo, ki je v tem, da se uvažuje argentinsko meso. V bližini nahajajoče se vire dobivanja se ne izkloščajo prav. Romunski dovoljeni uvozniki kontingenta mesa se ni moglo izkoristiti radi pomanjkanja živine in Romunska tudi ne bo mogla v kratkem izvažati dovoljeni jej kontingent. Vlada je torej sporazumno z ogrsko vlado že formirala pogoje, pod katerimi bi bila pripravljena potem avtonomne odredbe pripustiti srbsko meso izven kontingenta, kakor samostojni uvoz po avtonomnem tarifnem postavku 30 K po 100 kg.

Vodja trg. ministerstva je končno izjavil, da si bo vlada prizadevala na vse načine, da to vprašanje ugodno reši. (Živahna pohvala in ploskanje).

Na predlog posl. vit. Abrahamowiza je bila debata zaključena. Potem ko sta govorila generalna govornika Udržal contra in Wedra pro in po sklepem govoru vseh predlagateljev ter po dejanskih popravkih se je ob 7. uri zvečer vršilo glasovanje o formalnih predlogih: 1. Šest predlogov glede draginje se odkazuje draginskemu odseku in 2. se temu odseku naloži, da poroča zbornici tekom 24 ur in da se opusti tiskanje poročila. Prvi formalni predlog je bil v poimenskem glasovanju vsprejet enoglasno, drugi glede roka za poročanje z 255 proti 223 glasovi.

Nato je zbornica ob 7.15 zvečer nadaljevala debato o nujnih predlogih glede volilnih dogodkov v Drohobyczu. Govoril je posl. Straucher, ki je končal po 8.30 zvečer, nakar je bila debata zaključena. Prihodnja seja jutri ob 11. uri predpoludne.

PODLISTEK.

Jug.

Historičen roman. Spisal Prokop Chocholoušek
Poslovenil H. V.

Kosovo polje.

In zopet je zaorilo ime „Bajazet“ med junaštvom; zgražali so se nad to predrznostjo, in radi tega so komaj čakali, da izvedo, kako je zadel Milan z njim skupaj.

Topličanin se je ozrl na ljubico. Ta se je bila že preje odstranila s svojo materjo in drugimi gospodi, samo Mara je ostala ob boku svojega moža na mestu; on ji je že vse povedal, in njeno oko je žarelo radosti; porogljiv nasmeh je igral okoli njenih ust, kadarkoli se je ozrla po junaštvu, ki se je veselilo, da bo v kratkem preganjalo Turčina kakor gozdne zverine.

„Skrita je bila najina ljubezen,“ je začel pripovedovati Topličanin z mirnim, skoro pridruženim glasom, in car in junaštvo so pazljivo poslušali, „kajti sam sem se kar bal obrniti svoje oko k tvoji hčeri, jasni moj gospod! Ne radi tega, ker je ona carska hči, marveč, ker je ljubila mene ona, za katere

Konferenca načelnikov klubov.

DUNAJ 27. Konferenca načelnikov klubov se je sporazumela, da se do konca tega tedna rešijo dela v plenumu. Na današnji seji se završi draginjska debata in Drohobiczka debata do generalne debate. Na jutranji seji se dovršita bančna predloga in Drohobiczka debata. V soboto se bo zbornica bavila z obtožbo ministrov in stvarmi o polajšanju bede.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 27. Med došliimi ulogami se nahaja pet prošelj za dopust poslancev Justhove in Košutove stranke, o katerih se bo glasovalo po imenu.

Pet prošelj je bilo odklonjenih, o dveh se bo glasovalo na jutranji seji. Ker se je poslovno predpisani čas za posvetovanje porabilo za poimensko glasovanje, je bila razprava prekinjena in je zbornica nato nadaljevala generalno debato o obrambni reformi, nakar je bila seja zaključena. Prihodnja seja jutri.

Konferenca pravaških strank v Zagrebu.

ZAGREB 27. Zastopniki stranke prava in Starčevićeve stranke so sodelovanjem stranke prava iz Dalmacije in Hrvatske zajednice iz Bosne in Hercegovine imele včeraj in predvčeraj v Zagrebu konferenco, na katerih je bilo glasom danes popoldne izdanega komuniqueja sklenjeno sledeče: Stranka prava nastopa v vseh državno-pravnih in splošno-narodnih vprašanjih kakor enotna celota. Nasproti vladam stoji stranka prava na stališču, ki logično izhaja iz njenega programa kakor programa strogo državno-pravne hrvatske stranke. Stranko je v vseh hrvatskih deželah organizirati enotno. Po svojem konstituiranju stopi odbor stranke v smislu programa stranke prava v stiko s slovenskimi brati v svrhu sporazumljenja o skupnem delovanju.

Velik požar na Dunaju.

DUNAJ 27. Ob 7.15 je izbruhnil ogenj na razsežnih skladiščih lesa Severne železnice, ki se je v kratkem času silno razširil. Zažgal je neki odpuščen diurnist, ki se je sam prijavil. Vsako gašenje je zaman, zato so se gasilci omejili na to, da čuvajo sosedne objekte, zaloge premoga in petroleja severne železnice. Ceste v okolici skladišč lesa so zaprte od kordona redarjev in vojakov. Plamen je videti daleč na okolu.

Nov požar v Carigradu.

CAPRIGRAD 27. Sinoči okoli 8. ure zvečer je izbruhnil požar v stambulskem trgovskem mestnem delu Sultan Hamam, kjer se nahaja večina podružnic inozemskih bank. Tudi predpoludne je izbruhnil v Stambulu mali ogenj. V večjih mestnih delih je prebivalstvo organiziralo lastno patrolno službo proti eventualnemu požiganju. Bero-linska bančna tvrdka Bleichröder je darovala za pogorelce 1000 funtov.

Kolera.

SOLUN 27. Glasom uradnega poročila se v Peču in Djakovem širi kolera. V zadnjih 24 urah je obolelo 24 oseb, umrlo pa 12.

Maroko.

PARIZ 27. „Ag. Havas“ poroča iz Tengerife: Topničarka „Panter“ je odplula v Agadir.

nasmeh bi se niti eden bratov junakov ne obotavljal skočiti v boj na življenje in smrt; ljubila je mene, čegar ime, — da-si v boju in igri ni popolnoma neznano — vendar ni tako glasovito, da bi brez vsake zadrege smel povzdignil svoje oko h krasoti Mileve, tvoje hčere, jasni moj gospod!“

„Kaj govoriš, Topličanin?“ so se oglašili glasovi med junaštvom, „za nikomur ne zaostajaš, niti na bojišču niti kje drugje; po vsem carstvu se proslavlja slava tvoja!“

V znak potrjenja se je kar priklimal glasovi, a Kazančić je s kretnjami zahvaljeval junakom za svojega pobratima, ki je vsled hvale poručil in obrnil oči v tla.

„Sveti Savo!“ je vskliknil Tvrdo bosanski v začudenju, kakoršno junaštvo imaš, brate Lazare, tako gotovo ne pade sveti križ pred polumesecem.“

„Gotovo ne pade!“ je klicalo junaštvo.

Branković in žena mu sta se smehljala porogljivo. Obilič je ponosno dvignil glavo; prsi njegove so se širile, toda niti z besedico ni izdal svoje radosti nad bojnim navdušenjem junaštva.

„Toda Bajazet?“ je vprašal čez trenotek car Lazar.

„Tako je moj gospod“, je začel zopet Milan Topličanin, „povabil sem svojo drago tvojo hčer na vrt, da se zadnjikrat veselim njene ljubezni, zadnjikrat pred bojem, kajti

Beligrad 27. General Nogi je danes zjutraj dospel semkaj.

Petrograd 27. Ministerski svet je sklenil uložiti v državni dumi predlogo glede preosnove policije. Podržavljenje policije je bilo odklonjeno.

Amsterdam 26. Zveza pristaniščnih delavcev je z malo večino sklenila zopet pričeti z delom.

Po izstopu.

Vest, da so se slovenski in hrvatski, na narodnem programu izvoljeni poslanci združili v samostojni „Narodni klub“, ki se je od svoje strani zopet združil s Hrvatsko-slovensko zajednico“ v skupni hrvatsko-slovenski klub, smo mi pozdravili z največjim zadoščenjem in največjim veseljem. In ko so od enega dela slovenske javnosti dr. Gregorin in dr. Rybář obsipali z očitaji, da sta izdala svoja načela, smo mi ome-njeni korak branili odkrito in z navdušenjem, ki nam je bilo narekovano po našem narodnem prepričanju.

Žal da naše prepričevalne besede niso mogle blažilo uplivati na razburkane strankarske strasti, kakor niso enega dela slovenske napredne javnosti mogla prepričati celó pojasnila dr. Gregorin in dr. Rybář-a. Mnogo hladnega razuma so prevladovala čustva. In korak, ki sta ga napravila dr. Gregorin in dr. Rybář se je slej ko prej tolmačil povsem krivo. Naša poslanca sta si naredila nalogo, da posreduje med vsemi jugoslovanskimi skupinami in dosežeta združenje vseh v močno enotno parlamentariško organizacijo.

Nadejala sta se, da jima bo ta cilj najlažje doseči, ako bodeta kot člana „Narodnega kluba“ v „Hrvatsko-slovenskem klubu“ pripravljala tla za pritegnitev poslanca dra Ravniharja in Dalmatincev k enotni parlamentariški organizaciji.

Pokazalo pa se je, da se je ta njuni korak povsem krivo tolmačilo. En del jugoslovanske javnosti je smatral, da sta dr. Rybář in dr. Gregorin z vstopom „Narodnega kluba“ v „Hrvatsko-slovenski klub“ izstopila iz one nevtrališete, ki je conditio sine qua non za vsakega poštenega posredovalca.

Z ozirom na to stanje stvari sta se dr. Rybář in dr. Gregorin obrnila na odbor političnega društva za navodila glede daljnjega postopanja. Odbor pol. društva „Edinost“, pomnožen s tržaškimi deželnimi poslanci in zaupniki iz okolice, se je v treh dolgih sejah bavil s predmetom in je po temeljitem in vsestranskem razmotrivanju stvari prišel do sklepa, ki smo ga objavili v predvčerajšnjem izdanju našega lista —, do sklepa, s katerim je bilo dr. Rybářu in dr. Gregorinu priporočeno, naj izstopita iz „Narodnega kluba“ ter naj se za sedaj ne pridružita nobeni jugoslovanski skupini, da si tako ohranita svobodno roko in da bosta zamogla tem vspešneje nadaljevati svoja prizadevanja za združitve vseh jugoslovanskih poslancev v eno parlamentarno skupino.

Kakor je bilo razvidno že iz objavljene komuniqueja političnega društva „Edinost“, je bilo za sklep pol. društva „Edinost“ merodajno pred vsem razpoloženje v kraško-ajdovskem volilnem okraju. Duhovi, ki so bili v tem volilnem okraju po volitvah

prisegel sem si, da se ji ne približam prej, da je ne niti pogledam, dokler ne postanem — če hočejo tako Bog in njegovi svetniki in svetnice, — v nastajajoči bitki vredni, da stopim potem pred-te in ti porečem, gospod moj: Glej! Kar sem storil, sem storil za-te, da si zaslužiš, biti vsprejet v carsko rodbino. — Moj pobratim,“ stisnil je Kazančić na prsi, „je stražil pri vhodu na vrt skrito najino ljubezen, toda druge oči so čule, drug sovrag naju je zasledoval. Komaj da sva sela tu na klopico, zašumelo je grmovje in Bajazet, preoblečen v srbski krov, je stal pred nama: „Né zapeljaj več neveste sultančica, krščanski pes!“ je siknil in vrgel proti meni to bodalo; toda, vsled strasti se mu je tresla roka, bodalo je samo mimo mene letelo, in je le malo ranilo moje ramo. In skočil sem pokoncu, toda Mileva je padla z glasnim vsklikom v omedlevo, v moje naročje. Ali pa sem mogel zapustiti drago? Radi tega sem klical Bajazetovo ime, vedoč, da prikljče pobratima, da prikljče vsakega Srba, in če bi že pri nebeških vratih prosjačil, da ga puste notri.“

„In dalje?“ vprašuje Lazar nestrpno.

„Dalje? Bajazet je pobegnil, in pobratim, hitro prihitel, je gotovo komaj več videl njegovo sled!“

(Pride še.)

tako razburjeni, se pač še niso toliko pomirili, da bi mogli umeti možnost in potrebo kooperacije z onimi političnimi nasprotniki, proti katerim so še pred dobrim mesecem bili najhujši volilni boj. Ali, nadejamo se, da to, česar danes ne morejo umeti, bodo umeli pozneje, ko se strasti poležejo, ko ne bodo več govorila čustva, temveč hladni razum.

Dr. Rybář in dr. Gregorin sta sedaj zopet na nevtralnih tleh in mi se nadejamo, da se jima ne bo od nobene strani odrekalo najboljših namenov, in da bosta od vseh prizadetih strani priznana kakor poklicana, nepristranska posredovalca za dosego združenja vseh jugoslovancev na Dunaju. Vsekako bi mi želeli, da se o tem otvori diskusija, ki pa bodi stvarna, mirna in trezna. V kolikor se tiče nas, bomo vse to vprašanje kakor doslej razmotrivali hladno in brez strasti, edino-le s stališča celokupnega narodnega interesa. Jedro vseh naših izjavanj pa ostane: *naše neomejeno uverenje je, da se jugoslovanski zastopniki na Dunaju morajo združiti.*

Za politično svobodo državnih uslužbencev.

V seji 26. t. m. so posl. dr. Rybář in tovariši vložili sledečo interpelacijo na njegovo eksclenco g. trgovskega ministra glede premeščanja državnih uslužbencev iz narodnostnih razlogov:

Po zadnjih državnozbornskih volitvah, ki so pokazale močno naraščanje slovenskega prebivalstva v Trstu, hujskajo Italijani na zborovanjih in v svojih časopisih na bojkot proti Slovincem, zlasti pa zahtevajo, naj se odstrani slovenske vslužbenice vsake vrste.

Kakor poroča tržaška „Edinost“ v svoji številki od 25. t. m., nameravajo menda v c. kr. telef. oddelku v Trstu temu pozivu slediti. Dva slov. telefonska mojstra sta bila namreč, baje brez posebnega razloga, iz Trsta premeščena in sicer eden v Ljubljano in drugi v Postojno. Pri tem se je baje neki Falegiarda pobahal, da je to premeščenje njegovo delo.

Ker bi bilo gorostasno, če bi bili pri omenjenem premeščenju res merodajni narodno strankarski razlogi, vprašajo podpisani:

Je-li Vaša Eksclenca pripravljena dati gornji slučaj preiskovati in vspeh preiskavi naznaniti?

Za ublaženje bede v občini Marezige v Istri.

Poslanci Mandić in tov. so stavili v seji poslanske zbornice dne 25. julija 1911 nastopni nujni preglog:

Povodom grozne nevihte, ki je besnela v noči od 14. na 15. junija na enem delu Jadranskega morja in posebno nad istrskim kopnem, je zadela več del krajne občine Marezige, politični okraj Koper v Istri, velika nesreča.

Tu je ob silnem naluvi in močnem vetru padala tako gosta in debela toča, da je v davčnih občinah Boršt in Truške uničila skoro vse poljske prideleke in je s tem ono, itak že siromašno prebivalstvo pahnila v še večjo bedo.

Davčna občina Marezige, ki jej je bilo v oni noči prilično prizanešeno, je pa dne

PODLISTEK.

Aeroplan.

Anton Stekar.

Tudi vzdrževanje poprečnega ravnotežja skušajo doseči avtomatičnim potom. V to svrhu so imeli starejši Farmanovi biplani med krovoma prirejene navpične stojnostne plošče, da bi se upirale od strani na zrak, kadar bi hotel aeroplan omahniti na desno ali na levo, ter ga s tem vzravnavale. Zračni tok med njimi je tudi uplival ugodno na stojnost.

Izkazalo se pa je, da so te plošče pri kretanju bolj škodljive nego koristne, ker njih velika površina nudi zraku in vetrom prevelik stranski upor. Zatorej jih je Farman pri svojih modernih biplanih opustil ter jih nadomestil s krilcem (aileron) na desnih in levih zadnjih robih nosilnih krovov; s tem se je odrekel avtomatičnemu vzdrževanju poprečnega ravnotežja.

Drugo sredstvo za avtomatično stojnost je to, da obračamo desno in levo krilo nosilnega krova malo navzgor, tako, da ima krov, pogledan od spredaj obliko črke „V“. To opazujemo mnogokrat tudi pri pticjih krilih. Ta uredba učinkuje tako-le: Ako se

9. julija t. l. trpela veliko škodo, provzročeno jej po toči.

Krajina občina Marezige spada med one občine Istre, ki nimajo takorekoč niti metra poštnih cest. Občinske poti, v zasmeš nazivane za ceste, ki vodijo iz ene strani iz Kopra preko Babiča itd. v Marezige; z druge strani pa preko sv. Antona in dalje proti Truškam, Borštu itd., so bile v omenjeni noči vsled silnega in naglega naliva tako poškodovane, da bi trebalo znatnih svot, da bi jih vsaj nekoliko popravili. Iz priloženega uradnega izkaza občinskega glavarstva v Marezigah je razvidno, koliko škode sta rečenih dnuj provzročila toča in povodenj v posrednih davčnih občinah na poljskih pridelkih, na trtah, na krmu, na poteh itd.

Ta „izkaz“ izkazuje:

1. Davčna občina Truške:

a) na trtah (vín.)	75.000 K škode.
b) na koruzi	20.000 " "
c) na fižolu	5.000 " "
d) na krmu	15.000 " "
e) na žitu	5.000 " "

Skupaj 120.000 K škode.

2. Davčna občina Boršt:

a) na trtah	60.000 K škode.
b) na koruzi	7.000 " "
c) na fižolu	4.000 " "
d) na krmu	7.000 " "
e) na žitu	2.000 " "

Skupaj 80.000 K škode.

3. Davčna občina Marezige:

a) na trtah	40.000 K škode.
b) na koruzi	6.000 " "
c) na fižolu	5.000 " "
d) na krmu	20.000 " "
e) na žitu	5.000 " "

Skupaj 76.000 K škode.

4. Davčne občine Marezige, Boršt, Truške skupne škode na občinskih cestah provzročene po nalivu dne 14. do 15. junija in 9. julija 1911 12—15.000 K škode.

Županstvo občine Marezige

dne 11. julija 1911.

Župan: Kocjančič I. r.

Na podlagi navedenega stavlja podpisani sledeči predlog:

Visoka zbornica izvoli skleniti: C. kr. vlada se pozivlja, da dače nemudoma — ako se še ni zgodilo — preceniti škode, provzročene po toči in nalivu v krajni občini Marezige; da dače dolžnikom te občine odpisati direktne davke; in končno, da nudi iz državnih sredstev izdatno podporo za ublaženje bede, in to za nemudno izvedenje tam toli potrebnih, posebno cestnih javnih del.

V formalnem pogledu predlagamo, da se ta nujni predlog z uporabo vseh v § 42 pravilnika predvidenih prikrašanj izroči odseku za blaženje bede.

Pripomba uredništva. Enako nujne predloge bodo stavili naši poslanci za vse, po toči itd. poškodovane občine v Istri.

Obstrukcija v budimpeštanskem saboru.

V ogrsko-hrvatskem državnem zboru v Budimpešti vlada kakor znano obstrukcija proti brambeni predlogi. Obstrukcija v tej vročini, kaj se to pravi, to ve le oni, ki je že poskusil ure in ure sedeti v zaduhli dvorani, kjer je več sto ljudi. Ali ta obstrukcija je težka in mučna le za vladno stranko, za opozicijo gre stvar že mnogo lažje. Vladna stranka mora namreč gledati da je v zbornici vedno toliko poslancev, kolikor jih je potreba za sklepčnost, dočim je naloga opozicije le ta, da nu, da delajo opozicijo in obstrukcijo. Zato se člani opozicije tudi sprehajajo po kuloarijih, kjer je mnogo hladneje. Le nekaj poslancev opozicije je vedno v dvorani; le toliko, kolikor jih je potreba za to, da stavlja predloge o pomenskem glasovanju in prirerajo tu pa tam

naprimer letalo nagne na desno, se odteka zrak na levi strani navzgor in upor se tu zmanjšuje, medtem ko se na desni poveča, ker se zrak ne more odtekat. Z uporom se pa poveča tudi vzgon na desni in pomajša na levi; letalo se torej vzravna. Ta uredba je sicer boljša nego so bile Farmanove plošče med krovoma, vendar nudi stranskim vetrom velik opor. Opazimo jo na izvrstnem monoplanu „Antoinette“, pri katerem je omisljena tudi zvižatev nosilnega krova.

Kakor vidimo, se mora avtomatično stojnost plačati z marsikaterim nedostatom. Vendar so francoski aeroplani, posebno Blériotovi enokrovniki, mnogo več v rabi, nego Wrightovi. Oglejmo si sedaj Blériotov monoplan in biplan Voisin-Farman, katera bomo videli v letalnem tednu.

***

Louis Blériot je glavni zastopnik enokrovnikov. Znan je posebno vsled poleta čez kanal med Francijo in Anglijo dne 25. julija 1909. „Blériot je zletel s tem svojim poletom naravnost v zgodovino“, piše neki strokovnjak. Francija ga je imenovala takoj vitevom častne legije in Pariz ga je vsprejel pri povratku kakor triumfajočega zmagovalca.

Nosilni krov Blériotovega monoplane ima razpetino 8:60 m in površino 14 m². Dolgost aeroplana je 7:80 m. Medtem, ko so pri biplanih Wright in Voisin vsi težki

male kravale, da seje niso ravno preveč monotone.

Poleg vsega tega so obstrukcionisti znašli še eno novo sredstvo, kako bodo laglje držali v parlamentu. Poleg budimpeštanskega parlamenta je namreč kopališče in opozicija je sklenila dopustiti, da sme po deset in deset poslancev iti se kopati. In gospodje opozicionelni postopniki naroda se seveda prav pridno poslužujejo te dobrote ter se hodijo hladiti v kopališče. — Ko pa vidijo na oknih svoje somišljenike, gredo v plavalnih kostumih pred kopališče in zakličejo: Je-li vse mirno? Ali lahko ostanemo še nekoliko časa? — Mejem pa gledajo člani večine z zavistjo iz oken ven, kako se opozicionelci kopajo!

Zato se pa oškodujejo zvečer. Večerjajo navadno na Dunavu, na kakem parniku, kjer jim seveda ciganska godba dela dobar tek. Večerja je — samoobsebi umevno — zelo obilna, a plača jo vedno bogat član vladne stranke. Pa tudi sicer prirejajo pristaši vladne stranke, ministri in razni drugi velikaši pojedine in večerje da tako gospodje narodni zastopniki vsaj malo pozabijo na obstrukcionistiške neprijetnosti, ter preženejo želje za letoviščem.

Seveda upliva na vladne poslance zelo ugodno to, da je ministerski predsednik grof Khuen-Hedervary vedno poleg, ne samo pri posrednih in večerjah, a tudi pri sejah.

In če Khuen-Hedervary nima sicer nič dobrega na sebi, njegova lastnost, da stori tudi sam to, kar zahteva od drugih, je gotovo dobra in hvalevredna!

Položaj v vshodni Aziji.

Položaj v vstočni Aziji se je v zadnjem času zelo poostril. Vsi kitajski listi govore o skorajšnjih resnih komplikacijah med Rusijo in Kitajsko. Te vesti imajo namen, odvrti pozornost ljudstva od hitro se razširjajoče revolucije konservativnih elementov in da odvrnejo pozornost na konflikt z Rusijo. — Revolucijarno gibanje se širi zelo hitro. Po deželi se širi razglase, v katerih se ljudstvo pozivlja, naj prežene vladajočo dinastijo, ki hoče Kitajsko vzročiti interesiranim evropskim velevladim in japonski. Železnice, katere hoče vlada zgraditi z vso naglico, imajo namen, da bo vlada mogla čimprej poslati proti ljudstvu armado. Posebni sovražniki Kitajske so Rusija, Japonska in Amerika.

Ob teh razmerah je opravičen strah, da bi utegnili priti do krvavih izredov proti tujcem in konzuli so že poduzeli vse potrebne varnostne korake.

V Mukdenu je svet mongolskih knezov na predlog mandžurskega podkralja sklenil, pretrgati vse trgovske zveze z Rusijo. V Mongoliji se pripravlja velik protest ljudstva proti Rusiji in Kitajski vladi, ki daja Rusom razne koncesije in privilegije. Pod vplivom teh dogodkov je Kitajska vlada poslala Rusiji protest proti prihajanju ruskih čet v Mongolijo.

Domače vesti.

Za jutrnji shod. Jutri povzdignejo tržaški Slovenci zopet svoj glas v protest proti nečuvnim falsifikacijam ljudskega štetja, oziroma bodo zahtevali remediure. Za shod, ki ga sklicuje politično društvo „Edinost“ na prostor G. Preloga pri Sv. Jakobu vlada veliko zanimanje in mi se nadajamo, da naše ljudstvo jutri ponovno dokaže, da noče mirno potpeti take krivice! Naše ljudstvo pokaže, da noče molčati k temu, da bi se resnica, ki so jo tako jasno dokazale številke zadnjih državnoborskih volitev tako nesramno teptala v prah.

Ljubljansko „Jutro“ ni še merodajno za Primorje. Prejeli smo: Ko se je bil ta list porodil, je marsikateri miroljubni rojak gojil nado, da se je s tem listom porodila moč, ki naj stre odurati frankovski libera-

predmeti pritrjeni na spodnji nosilni krov, ima Blériotov aeroplan, kakor sploh vsi monoplani truplo (fuselage), na katerem so pritrjeni vsi deli aeroplana. Podaljšek tega trupla je rep, ki nosi na koncu pobočno krmilo in vodoravno stojnostno ploščo. Na desni in na levi te plošče se nahaja visočinsko krmilo; to sestoji torej iz dveh delov. Sprednji del trupla nosi motor, kateri goni vijak pred nosilnim krovom. Za motorjem je sedež letalca. Na desno in levo se razprostira nosilni krov, kateri ima torej desno in levo krilo. Truplo monoplane počiva spredaj na dveh, zadaj na enem kolesu, in sicer tako, da zavzema na zemlji precej strmo lego navzgor, ker tako nosilni krov zajema pri odletu hitreje zrak. Pri letanju pa leži rep popolnoma vodoravno. Kolesa so taka, kakor jih imajo bicikli in so jako prožna. Krmarjenje se vrši s pomočjo enega samega ročaja, kateri ima na zgornjem koncu kolo, kakor to vidimo pri krmilu avtomobila, na spodnjem pa polukroglo (calotte). Od te polukroglice so napelane jeklene žice skozi rep k pobočnemu in visočinskemu krmilu in na desno in levo k vijugastim zadnjim robom nosilnega krova. Ako letalec premika ta ročaj naprej ali nazaj, obrača visočinsko, ako ga zavrti na desno ali na levo, pa pobočno krmilo. Zvižatev nosilnega krova dosega, ako nagne ročaj na desno ali na levo.

(Pride še).

lizem na eni, in neznosni politični klerikalizem na drugi strani. Kakor riba hladne vode, smo si želeli časnikaške pomoči za izboljšanje Kranjskih prežalostnih političnih razmer za bodočnost. Žal, da smo še premalu prišli do prepričanja, da z novim odrešenikom ne pridemo do zaželenih boljših časov.

Ne domišljujem si merodajnosti in tudi poklicanega se ne čutim, ali povedati hočem le mnenje, ki se je porodilo med razsodno miroljubno ljudsko množico. Jedro „Jutra“ je premajhno, strast je večja, politična zrelost popolnoma nezadostna in vsa vsebina nekako semnjarska. Izlasti zadnje dni smo bili glede „Jutra“ popolnoma razočarani. To trdim v imenu tiste ljudske množice, ki ve bolj ceniti delo in poštenje našega dra. Rybářa, dr. Gregorina, Mandiča itd., nego pa mladi nezadovoljniji pri „Jutru“.

Ako se s postopanjem primorskih in istrskih poslancev ne strinja, bila bi „Jutra“ dolžnost, da to obrazloži stvarno, mirno in brez odlojnih osebnih napadov na moke, ki jim zasluže — tudi če bi storili zgrešen korak — za slovensko stvar ostanejo neoporečne in neizbrisne.

V Istri in na Primorskem morejo koristiti narodni stvari le pridni in pozitivni delavci, ne pa kričavi nezadovoljniji. V dobrem in pravilnem gospodarstvu je vsakemu narodu jamstvo bodočnosti, ne pa v pehanju za klerikalizmom in liberalizmom. To vedo naši poslanci prav dobro in temu primerno urejajo svoje delovanje doma in na Dunaju.

Nam je dobrodošel vsak narodni delavec, pa naj je tega ali onega političnega mišljenja, samo da mu je sloveuska stvar nad vsakim strankarskim interesom.

S tem, da sta naša poslanca s svojim pristopom v „Hrvatski Slovenski klub“ zasledovala le koristi svojih volilcev, za to nam jamči vsa njiju minulost: njiju narodna poštvalnost in njiju čisti značaj. Uverjeni bodite, da naši voditelji imajo ljudstvo za seboj in da vzivajo njega vsestransko zupanje, ki ga ne more porušiti noben „Jutrov“ nezadovoljnec.

Zaključujemo s ponovno izjavo popolnega zaupanja naših poslancev in z željo, da bi tudi v bodoče odklanjali klerikalizem in liberalizem ter delovali složno za naš narodni in gospodarski razvoj.

Sledi 100 podpisov.

To je ljudsko štetje! Mi smo se že v par številkah pečali s podatki ljudskega štetja glede narodnosti na podlagi uspehov, ki so jih dosegli trabanti našega magistrata. Pred par dnevi smo tudi dokazali, koliko Slovencev bi moralo biti v Trstu na podlagi zadnjih državnoborskih volitev, dočim smo včeraj priobčili interpelacijo, ki jo je dr. Rybář v tej zadevi vložil v državnem zboru. Zato hočemo za danes čisto na kratko pribiti le sledeče:

V spodnji okolici so našli 31.591 Italijanov, 19.552 Slovencev in 1840 Nemcev. Torej italijanska večina. Ako odštejemo Zgornjo Čarboho, Kjadin, Škorkljo in Greto, ki volijo v mestu, je v spodnji okolici še vedno italijanska večina! A ne le to! Ako računamo, da polovica onih 1840 Nemcev spodnje okolice, to je 920, biva v dr. Rybářevem volilnem okraju, potem je v tem okraju 24.154 Slovencev, 23.249 Italijanov in 1025 (920 v spodnji in 125 v zgornji okolici) Nemcev! Potemtakem tudi v dr. Rybářevem volilnem okraju, kjer je dr. Rybář zmagal s tako veliko večino, Slovenci ne bi imeli absolutne večine!

In to imenujemo „uradne statistične podatke“, ki naj bi služili v podlago znanosti in upravi! Da bi se že Bog usmilil čez tako znanost in tako upravo!!

Naš jezik na telefonski centrali. K članku „Grenak kruh“ v „Edinosti“ od dne 25. tekočega meseca bi imel dodati sledeče:

Ko je bila priobčena pritožba z dežele v tem cenj. listu glede telefona, so prve dni po objavljenju gg. uradnice jele govoriti v slovensčini. Od volitev sem pa jim je zrasel greben ker jih protežira „Piccolo“ Da bi bili mi Slovenci pravi Slovenci, bi jim ne pomagal ne „Piccolo“, ne protekcija c. k. uradnikov, plačanih od nas. — Ako bi vsak Slovenec ozir. Slovan vršil svojo narodno dolžnost, bi gotovo ne premeščali naših uradnikov. Ker pa smo mi (ne mi ampak vi, ker pisec teh vrstic vrši vsikdar svojo narodno dolžnost), ker ste torej Vi Slovenci tako dobri, da se takoj udajate neznemu spolu „del dolci si“ ter začenjate takoj govoriti v italijanskem jeziku, prihajajo naši nasprotniki do prepričanja, da ni jim treba znati slovenskega jezika; vsled česar se jim premeščanje naših uradnikov iz Trsta vidi najlogičnejša stvar na svetu. — Slovenci, Slovani! Kadar vas nežni spol „del dolci si“ pri telefonu začneja nagovarjati s „kome“, ali „komandi“, odgovorite krepko, da hočete govoriti slovenski. Dogaja se čisto, da nas v takih slučajih puščaj čakati ter pravijo: je „zašedeno“. — V tem slučaju potpite nekaj minut, a ko vidite, da Vam na zopetno klicanje enako odgovarjajo, kar pokličite štev. 1. in se tam pritožite!

Slovenci, Slovani! Zapomnite si to, da je od nas samih odvisen kruh naših uradnikov v Trstu!

Letanje v Žavljah. Ker je že precej znano, da se bavim s proučevanjem člo-

veškega letanja, čutim se nekako poklicanega povedati, kako mislim in sodim o letanju v Trstu, napovedanem za prihodnji mesec.

Ne vem, iz kakih razlogov se pripravljajo to letanje in tudi ne poznam strani, od katerih je to podjetje podpirano. Po pripravah pa sodimo da ima biti to velikanska predstava. Pa naj bodo namenjeni kateri si bodi — ali poučevanje, ali zabava, ali zaslužek Tržačanom, ali lastni dobiček —, vsakako bo vredno videti to predstavo, ker potem ne bo več z lepa prilike, da bi gledali kaj takega. Letanje z areoplani konča kmalo. Na to nam kaže že potreba tako velike reklame.

Avijatiki so postali previdni in ne letajo, če niso dobro plačeni. V Žavljah se ne bi bilo bati velikih nesreč, ako si podjetje pridobi dovolj izkušenih avijatikov. Ker pa je za to malo upanja in bodo sodelovali začetniki, ki se predstavljajo, le da bi se izkazali, ne bo manjkalo osupljivih dogodkov, ki jih podjetje naznanja po lepakih. Na vsak način bo ta predstava zanimiva in bo velekrasno gledati kako letajo sem in tja velike ptice s človeško dušo, to je: vodjene po človeškem duhu. Kdor ima dobre noge, ga ne bo nič stalo, ker bo možno tudi izven vgrajenega prostora opazovati letanje.

Predstava se bo vršila v Žavljah in bo en dokaz več, da aeroplani sploh niso za občo rabo. In le malo je še tako najvinih ljudi, ki verujejo, da bodo aeroplani kaj koristili. Le vlade — na željo vojnih uprav — podpirajo še poizkuse. Misleč človek pa ne more razumeti, kake koristi bi mogle rečene uprave doseči s takimi nezanesljivimi pripravami. Za to igranje vzdržujejo vojaška krđela in žrtvujejo življenja nadarjenih mladeničev.

Sicer pa raj bi se le zabavali, samo da ne bi toliko stalo!

Letanje je lepa, prekrasna stvar in bo tudi neprecenljive koristi, kadar bo — varno! Da se pa te varnosti ni doseglo do sedaj, na tem so največ krive vlade, ker podpirajo taka letanja, namesto da bi podpirale prizadevanja v dosegu pravega letanja. Zaradi tega ga tudi ljudstvo ne podpira in smatra vsacega za bedaka, ki se trudi s tem, meneč (ljudsko namreč), da je to nekaj nemožnega.

Tako se ne dobiva ne gmotne ne moralne podpore za res koristno stvar. Jaz sem pri prijateljskih in bližnjih znancih nabral toliko, da mi je bilo možno pridobiti potrebne priprave za poizkuse, s katerimi sem dospel do tega, da morem dokazati gotovost varnega in koristnega letanja!

Pa, kakor rečeno, je vera v to porušena in trebalo bi takih priprav, da bi se vsakdo prepričal o resnici. Ali to bi zahtevalo še troškov. Potrebovali bi še malo svoto za spopolnitev pripravljenega modela, po katerem bi se napravil prvi letalnik, ki bi nas vodil po zraku. Tudi moralne podpore nisem mogel dobiti, ker v to sposobni nimajo časa, da bi popolnoma proučili zrakoplovstvo in verujejo učenjakom, ki se že pri prvi preiskavi ustavili in so trdili, da je letanje po ptice nemožno.

In vendar je možno in izvedljivo, kakor so se prepričali tudi tehniki, ki so prečitali mojo tozadevno razpravo. Letalne predstave vzbujajo željo po pravem letanju. Zato želimo, da se jih vdeleži vsakdo.

M. Živic, inženir.

Obisk bolnikov v tržaški bolnišnici. Predsedništvo zdravniškega kolegija mestne bolnišnice tržaške nas prosi, naj objavimo, da onim, ki obiskujejo bolnike, priporoča iz zdravstvenih ozir, naj ne vodijo seboj otrok.

Obvestilo. V moji tobakarni se je prodajalo 35—45 listov „Jutra“ na dan. Zadnje dni je to število padlo na 10—12. Sedaj pa je odpovedala še polovica teh. Zato naznanjam, da se v moji tobakarni ne dobiva več list „Jutra“.

Josipina Železnik, lastnica tobakarne pri sv. Ivanu.

K slavnosti desetletnice in razvijanja zastave „Čitalnice“ pri Sv. Jakobu so se nadalje priglasila sledeča bratska društva! 10. „Samo“ iz Brtkov, korporativno; 11. „Slovenski dom“ iz Sv. Barbare-Elerjev, korporativno z zastavo.

Ker nam od dosedaj priglasih društev še ni nobeno javilo zbora, s katerim želi nastopiti, prosimo uljudno, naj nam blagovolijo takoj po dopisnici javiti zbor in ime skladatelja.

Prosimo pa tudi bratska društva, ki nameravajo še sodelovati, bodisi korporativno z zborom, z zastavo, ali pa po deputaciji, da nam blagovolijo javiti se do 30. t. m., da nam bo možno objaviti in vspeored sestaviti pravočasno. Dan 13. avgusta bodi praznik tržaškega Slovanstva, ki v slogi raste in napreduje.

Tržaška mala kronika.

Nagla smrt. Neopravičen sum. Petnajstletni ladijski natak, ki je bil vkrcan na parniku „Mathias Kiraly“ se je predvčerajšnjem popoldne pritoževal, da mu je slabo. Ladijski komandant je naznanil ta slučaj bolezni sanitetni oblasti, izlasti ozirom na to, da je bil deček dan poprej v mestu, kjer je pil mnogo mrzlih pijač. Ko

je prišla zdravniška komisija na ladjo, je bil natakar že mrtev. Dasi ni nič kazalo na kolero, vendar je moral parnik iz previdnosti iti v lazaret. Včeraj so truplo razparali in dognalo se je, da je pokojnik umrl vsled smrtnih poškodb na črepih. Brčkone je kje padel.

Solnčarica. Iz lastne neprevidnosti je predvčeršnjem 21-letni delavec Josip Degiampietro prišel v veliko življensko nevarnost vsled solnčarice. Bil je v ljudskem kopalšču in je na obrežju spal dve uri na solncu. Trevesova rešilna postaja je nevarno obolelega delavca prepeljala v bolnišnico.

Umrli vsled opeklin. Dve leti stari Rudolf Kromek, ki je — kakor smo poročali — vsled neprevidnosti stare matere, ki je grela rum v samovar, dobil jako hude opekline po vsem telesu, je včeraj zjutraj umrl v bolnišnici. Sinoči je umrla za opeklinami tudi Tereza Obreza.

Istotako je umrl v bolnišnici Adam Zem, o katerem smo poročali, da je padel z lokomotive.

10.000 kron ukradenih ali izgubljenih? Včeraj zjutraj ob 11. uri je 18-letni iztirjevalec trdke Jurij Afenduli, imenom Atilij Cumar, postal žrtev brčkone jako premetene tatvine. Šel je inkasirati dve menjici v skupnem znesku 10.000 K v Anglo-banko. Potem se je, grede po ulici Campanile ustavil par trenutkov pri neki prodajalji smokey in pojedel nekoliko sadja. Ko je nadaljeval svojo pot, je ves prestrašen zapazil, da nima več listnice z denarjem. Vse iskanje je bilo zaman. Jako spreten tat je tu napravil izborni plen. Ni pa niti izključeno, da je Cumar izgubil listnico z denarjem po poti.

Kolera. Od ljudij, ki prihajajo te dni v Trst, doznajemo, da se govori zunaj kakor da bi bilo vse naše mesto okuženo. Neki Nemec, ki je prišel s Tirolskega, nam je pravil, da ga je vse svarilo, naj ne hodi v Trst, češ, da tu ljudje kar padajo po cestih.

In vendar mi v Trstu o vsem tem ne znamo ničesar, marveč živimo mirno dalje svoje navadno življenje.

Dosedaj sta bila v Trstu dva slučaja kolere, ker so bili vsi oni, ki so prišli z imenovanimi količkaj v dotiko, takoj izolirani. O kakem epidemičnem širjenju ni niti govora. Niti ne o kaki nevarnosti, ker naše oblastniše odredajo vse, kar je v njih moči, v preprečenju širjenja bolezni. Seveda mora tudi občinstvo zelo paziti. Glavni vzrok širjenja takih bolezni sta nesnaga in neredno življenje. Kdor živi redno in pazi na čistost, je precej zavarovan pred to boleznijo.

Dva sumljiva slučaja kolere. — Pozneje smo zvedeli o nastopnih dveh sumljivih slučaji: Ivan Veršič star 47 let, stanujoč v ul. Becherie št. 7, je delal včeraj popoldne v bivšem arzenalu na Campo Marzio, popoldne so se pojavili pri njemu sumljivi znaki. Poklicani zdravnik z rešilne postaje ga je dal takoj spraviti v Magdalensko bolnišnico.

Na enak način je včeraj zjutraj obolel 21-letni agent Nikolaj Grančič, stanujoč v ljudskem prenočišču v ul. G. Gozzi. Tudi njega so prepeljali v omenjeno bolnišnico. Bakteriološka preiskava pokaže, se gre li pri omenjenih za kolero ali ne.

Ogromne defraudacije, dosedaj utajene. Minoli mesec je menjalnica Mandel & Co. poslala svojega uradnika v filijalko kredita, da položi tam v shrambo 80 akcij v vrednosti po 2000 kron. Uradnik trdke je izročil akcije bančnemu uradniku, ki je bil pri efektih blagajni. Ta-le je štel akcije in naštel jih je le — 75. Trdki uradnik je protestiral, češ, da jih je izročil 80. Kam je med tem izginilo onih pet? Ko ni nič pomagalo, je napravil ovadbo na policijo. Med tem je dotični blagajnik še isti dan poslal nekega svojega prijatelja v menjalnico Cusin, kjer naj proda kupone petih akcij. Ali glej smolo! Cusin ni imel velike kase in je poslal kupone (kaj mislite, kam?) menjalnici Mandel. Tu so takoj spoznali, da so kuponi spadali ravno k onim akcijam, ki so bile »izginile«.

Kredit ni ovadil dotičnega uradnika, marveč ga je le odslovil.

Tudi »Banca Triestino-Istriana« je v zadnjem času trpela veliko škodo vsled defraudacije 50.000 K. Poneveril jih je Robert G., uradnik te banke in predsednik društva »Societa Cattolica Triestina«. Tudi to defraudacijo se je hotelo potlačiti.

Koledar in vreme. — Danes: Viktor, pap. — Jutri: Marta dev.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 32° Cels. — Vreme včeraj: lepo.

— Vremenska napoved za Primorsko: Tupatan oblačno. Lokalne nevihte, lokalni vetrovi.

Društvene vesti.

»Skupina Viktor Parma«. Članom kakor tudi nečlanom naznanjam, da se ni vršil ustanovni občni zbor minolo nedeljo, (kakor je bilo ravno istega dne v »Edinosti«

pomotoma objavljeno) marveč da se vrši prihodnjo nedeljo, dne 30. t. m. in sicer kakor že omenjeno, ob 10. uri zjutraj v gostilni g. Kosiča, ulica S. Marco št. 23. — Zato ponovno vabim, pridite v velikem številu! Pridite vsi, ki ste mladi, vsi, ki ste dobre volje!

Odbor za prireditev plesa Št. Jakobške mladine je uljubno vabljen, da se polnoštevilno udeleži današnje seje, ki se vrši zvečer ob 8. in pol uri v prostorih konsumnega društva pri sv. Jakobu nasproti cerkve.

Vsi člani tržaškega kolesarskega društva »Balkan« so uljudno vabljeni, da se gotovo udeleže današnjega važnega sestanka, ki se vrši točno ob 8. in pol uri zvečer v kavarni »Minerva«.

Nar. dol. organizacija.

Konsumna zadruga N. D. O. Odbor uljudno vabi vse člane, ki se poslužujejo pri podružnici v Škedenju, na sestanek, ki se vrši to soboto ob 8. uri zvečer v prostorih škedenjskega »Gospodarskega društva«.

Odbor voznikov ima sejo danes 28. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih NDO v ulici Lavatoio 1. Ker se ima odločiti o važnem vprašanju, zato naj nikdo odbornikov ne manjka.

Za delavce kemičnih tovarn! Izvoljeni pripravljalniki odbori in zaupniki delavcev kemičnih tovarn so naprošeni, da pridejo zanesljivo na sestanek v soboto 29. t. m. ob 8. uri zvečer v prostore NDO (ulica Lavatoio 1).

Delavci tovarne olja (Spremitura di olii) so vabljeni na sestanek v nedeljo dne 30. t. m. ob 6.30 zvečer v prostore NDO pri sv. Jakobu. Tovariši, agitirajte za častno udeležbo!

DAROVL

Ostanek brzojavke, poslana dr. Rybářu na Dunaj znesek K 2-50 pripade CM podružnici v Barkovljah.

Proces »Banca Popolare Goriziana« pred goriško poroto.

V sredo, dne 26. julija 1911.

Med drugimi je bil danes zaslišan uradnik B. P.,

Nodus,

ki izpove tako, kakor upravni svetniki. Tudi on ni vedel ničesar o igri. Potrdi, da so upravni svetniki podpisovali pisma, ne da so jih čitali. Edini dr. Luzzatto, da je vse prečital. Priča potrdi, da je bil dr. Luzzatto tisti, ki je hotel za vsako ceno izkazati v bilanci l. 1908 dobiček. Izpove tudi, da Colle je bil aretiran na predlog Lenassi-ja. Nekateri menice, da so bile ponarejene. Na vprašanje porotnika Savorgnani, da-li je bilo mogoče iz registrov posneti, da se igra, odgovori priča negativno. Colle da je dajal korespondenco v podpis onim upravnim svetnikom, o katerih je vedel, da ne čitajo pisem.

Priča Josip Gasser

namestniški tajnik, je bil vladni komisar pri banki. Ko je izvedel, da je Colle odpuščen iz službe in so krožile neugodne vesti o banki, je zahteval informacije. Odgovorilo se mu je, da je vse v redu. Izgub se ni omenjalo.

Priča Rudolf Močnik,

je bil uradnik B. P. Izpove, da je vedel, da igrata Colle in Luzzatto in da je vedno sumil, da se igra tudi na račun banke.

Priča Emil Schwarz

je bivši ravnatelj likvidacijskega odseka. Izpove, da so bile knjige v največjem neredu. Glede nakupa znanega gozda pove, da je bilo to kaj slabo opravilo. Ko je Vidmar odprodal za 60.000 K lesa, je faliral. Banka je bila nepokrita z 642.000 K. Nato je bilo sekanje gozda od vlade prepovedano. Prodalo se je ta gozd potem za 130.000 K. Izmed nerednosti, ki jih je zasledil, da je bila največja ona v bilanci za leto 1908, kjer se je nahajala falsifikacija za 260.000 K. O izgubah pri igri ni nič točnega, ker se pri banki ni nič zapisovalo.

Račun Colle.

Priča pove, da je bil račun Colle nekoliko smetišče, ker se je v istega vpisovalo vse, kar je bilo gnilega. Confortijeve knjige so bile ponarejene.

Akcije Luzzatta

da so romale od Poncija do Pilata. Najprej so bile vpisane na ime Luzzatta, potem na ime njegovih otrok, pozneje na ime Piani-ja. Ohrešti se niso nikoli plačale. Banka trpi precejšnjo škodo. V nadaljnjih izvajanjih izpove priča, da je ugotovil za 892.806 K neizterljivih terjatev. Vseh izgub bo do danes 1.783.000 K. Priča pove še, da je prišla na dan korespondenca banke, ki je bila spisana potem, ko je bil pristavljen podpis!

Po raznih manj važnih vprašanjih se obravnava prekine skoro ob 2. uri popoldne.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje g. dr. J. Heitzmann-a

DUNAJ

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Zahvaljeva se Vam za prijazno pošiljatev ŽELEZNATEGA KINA - VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo) moram zagotoviti, da dobro poznam že leta Vaš izdelek in ga pogosto predpisujem, ker sem se v svoji praksi dovolj prepričal o njega izborni uspešnosti.

DUNAJ, 1. 11. 1910.

Dr. J. HEITZMANN.

Odlikov. tovarna sodovke in šampanjsko šumečih pokalic
z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Rimu l. 1910.

Viljem Hribar

na Opčinah 191

naznanja cenj. odjemalcem da ima glavno zalogo za bodočo sezono cevi (cilindrov) ogljenčeve kisline za pivo. Priporoča se tudi za odjem pokalic in sodovke. Za točno postrežbo se jamči.

Počitnice!

Več lepih sob s popolnoma novo opravo v novem dvorcu z lepim razgledom in hladno senco, 8 minut od kolodvora v Ljubljani, na željo tudi s hrano se odda takoj
Naslov: J. Bole, Tabor 4 Ljubljana

V novi trgovini

ul. Carlo Ghega 2 (bi-ša mirodilnica)

je dospela :: partija porcelanaste

Posode

po priloznostnih cenah. — Samo za malo dni!

Prodajo se::

parni stroj 20 HP, dva stroja za rezanje mila in ena parna sesalka po najnižjih cenah v GORICI: Tovarna mila Holzer.

Županstvo Temnica na Krasu

vabi vse nad 10 let v Trstu blivajoče osebe, da se zgledajo v gostilni »Narodne Delavske Organizacije« in oddajo svoj naslov in druge podrobnosti v svrhu dosege domovinstva v Trstu.

Splošno anonimno društvo za prevažanje

Via Ghega 3, Telefon 2487.

Shramba in prevažanje pohištva

Telefon 1220.

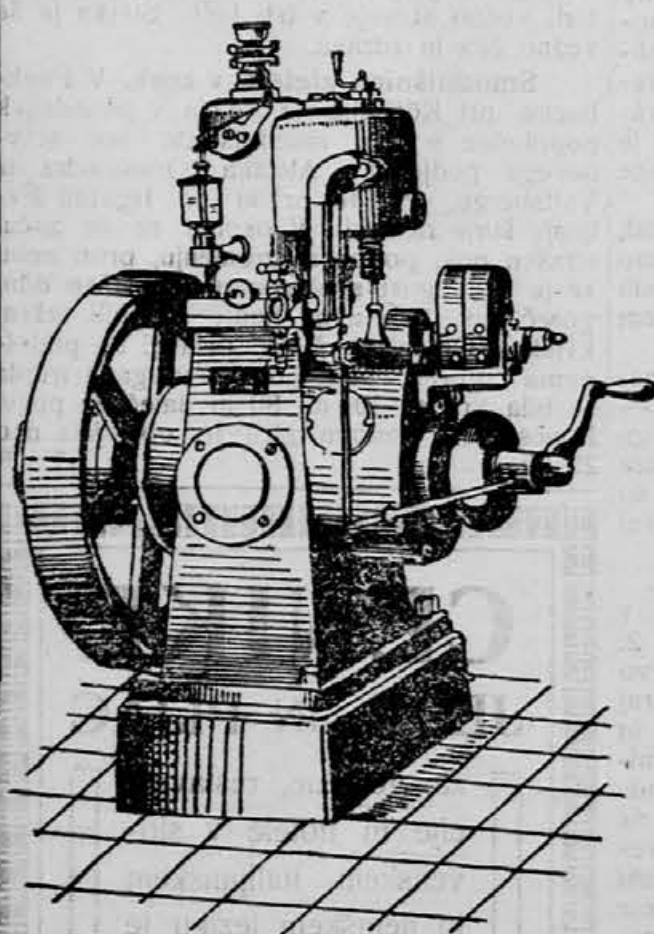
Razpošil. in shramba kovčkov

Telefon 2572.

Čiščenje in shramba preprog

Telefon 2573.

2015

MEHANIČNA DELAVNICA

Mehanična delavnica

F. Miheučič & F. Venutti

Via Tiziano Veccellio 4.

— TRST —

Popravlja in postavlja stroje in parne kotle, parne motorje, na plin, benzin in nafto. — Industrijske instalacije vsake vrste: mline, stiskalnice in čistilnice. — Specijaliteta žag za kamnje, stiskalnice za grozdje; stroji za obdelovanje lesa. Izdelovanje oblik in vzorcev za teste. — — — — — nine in biškote. — — — — — Zaloga novih in starih motorjev, brizgalnic, strojev za vzdrževanje zidarskega materijala, mletje kave, drož in drugih tehničnih predmetov. — — — — —

Vsem : gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO CIKORIJO

edino pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

v korist družbi sv.
Cirila in Metoda!

Obravnava v četrtek 27. julija 1911.

Predsednik naznani, da je sodni dvor sklenil obsoditi obtoženca Confortija na globo 20 K, ker je priči Schwarzu grozil.

Vstopi nato zopet priča Schwarz. Branitelji mu stavijo razna vprašanja. Na vprašanje Puecher-ja, ali je v navadi, da banke sploh sestavljajo katerikoli neresnične bilance, odgovori priča, da je to mogoče, a v mejah določil trgovskega zakona.

Branitelj stavi nato priči razna podrobna vprašanja v zadevi Confortijev. Branitelj trdi, da je falsifikacije v knjigah tega podjetja izvršil uradnik Carpane.

Priča Alfred Bozzini

izpove, da je bil doznal po drugih osebah, da so v B. P. razne menice ponarejene po Colle-tu. Dokazov v to pa ne sme podati.

Priča dr. Bader,

zdravnik, to je oni, ki je baže največ izgubil pri B. P. na dolgo in široko pove, kako se ga je izvolilo v upravni svet samo zato, ker je bil zelo premožen. Priča trdi, da Piani ni bil tako nevešč uradnik, kakor ga je slikal njegov branitelj. Osumlja dr. Luzzata in Lenassija, da sta dobro vedela, da igra B. P. na borzi in tudi, da je bilo opravilo Conforti naravnost pogubonosno za banko.

Likvidacija, da je bila zelo mučno delo. V knjigah je bilo vse radirano in človek ni mogel ničesar razumeti. Interesantna je izpovedba, da ko je delala banka eksekucijo Luzzattu in drugim, so bili večinoma vsi že prepisali premoženja na soproge. Pove tudi, kako je šel Luzzatto nekoč v Italijo, da-si kot pravni zastopnik bi bil moral ostati v Gorici v kritičnih trenutkih itd. X.

Vesti iz Goriške.

Veliki Dol. — Tukajšnje kmetstvo izobrazovalno društvo „Veliki Dol“ priredi dne 30. julija t. l. po popoldanski službi božji svoj društveni ples. Ob tej priliki se bo nabiralo nove člane. Vstopnina v društvo znaša 2 K, ples za društvene brezplačen. Ker je društvo mlado in potrebuje gmotnih sredstev, se zanaša na radodarnost narodnih somišljenikov. — Vstopnino v društvo sprejema blagajnik na dvorišču A. K. tik plesišča.

Županom v Gorici je bil na seji mestnega sveta minole srede izvoljen zopet dosedanji župan Jurij Bombig.

Vesti iz Istre.

Hrvatsko učiteljske. V „narodnem svetu“ dne 2. julija je bilo sklenjeno z ogromno večino glasov, da se učiteljske premesti iz Kastva. Ni se še določilo, kam — kakor kaže „Piccolo“ od 15. in 16. t. m. Ljudje okolo „Piccola“ pravijo, naj ostane v Kastvu, ali naj bo v Voloskem; ali za božjo voljo ne v Pazin!

Nu, ta „italijanski“ Pazin je imel 31. dec. 1911:

Hrvatov	1651	1710
Slovenec	59	Slovanov
Italijanašev	1115	
Nemec	29	

Italijanašev pravim, ker služkinje, sluge, kmetje (sočali) so sami Hrvati. Najbližja okolica Pazina je vsa hrvatska. Italijani v Pazinu so bili ustvarjeni le od prejšnjih vlad. Italijansko uradništvo in italijansko učiteljsvo je ustvarilo tistih par stotin Italijanov, ki v rodbini italijansko govorijo. To le mimogrede.

Ako bo v nas požrtvovalnosti, ako bomo imeli mi solidne politične organizacije, potem ne bo treba poslušati, kako nam Italijani pravijo, kje naj namestimo svoje učiteljske. Mi ne potrebujemo italijanskih kuratorjev. Mi smo zreli. Naš „narodni svet“ je rekel svojo. Deželnozborski klub naj izreče sedaj, kje naj se namesti naše učiteljske.

Gospoda poslanci naj gredo med narod, da bodo čuli tudi njegovo mnenje. Vzajajmo narod, pak bo zrelo soditi tudi o javnih vprašanjih. Videli smo to tudi v „Narodnem svetu“.

Se nekaj. Imamo 18 poslancev, ali nekateri teh se še niso prikazali narodu — nekateri niso priredili še niti enega javnega shoda od leta 1908 dalje. Takega luksusa si ne morejo privoščiti niti Nemci, ki so prenasajeni z vsem, kamo-li mi brezpravni reveži! — Na ljuto ranu gorki lijk.

Hrvat.

Iz Pazina. Uprava mesta Pazina je v italijanskih rokah. Italijani imajo 1. in 2. razred, Hrvatje 3. Prvi razred bi bil gotovo hrvatski, da je c. k. vlada pravična. Okraj pazinski, ki šteje preko 16.000 Slovanov in 1379 Italijanov ima večino c. k. uradnikov italijanske narodnosti. Ravno c. k. uradniki zmagujejo Hrvate. Do kdaj bo še tako?! Malo več pažnje bo trebalo posvetiti z naše strani takim nepravilnostim. Neki gospodi v Trstu, dvornim svetnikom, ali kar so, trebalo bi odločno govoriti, da je nepravilnosti in pristranosti dovolj, ne pa, da se z njimi prijateljski obćujemo! Kjer je sovražstvo proti narodu, morajo nehati tudi obziri osebnega prijateljstva!

Iz Čezarjev pri Kopru. Kakor ste že poročali, je pretečeno nedeljo priredilo naše pevsko-bralno društvo „Volarič“ narodno veselico, ki je povsem nepričakovano dobro izpadla.

Za vse to gre zahvala našim vrlim

fantom, ki so, ne glede na osebne prepire, ki vladajo že nekaj časa sem v naši vasici, pridno hodili k pevskim vajam ter ponosno nastopili.

Naši zavedni mladeniči se niso dali premotiti od krivih agitatorjev, ki so na vse možne načine delali, da bi društveni odbor ostal na dan veselice na cedilu. Le tako naprej vrli fantje in prepri v naši vasici bo sam od sebe izginil.

Bodi izrečena zahvala tudi bratskim društvom „Iliriji“ iz Pobege, ki je s svojo lepo zastavo okrasila naš veselčni prostor, „Samo“ iz Bertokov (posebna čast pevcem tega društva, ki so nastopili brez pevovodje), „Svoboda“ iz Sv. Antona, „Istrski Grmič“ iz Spodnjih Škofij ter „Slovanski Dom“ iz Sv. Barbare-Elerjev, ki so se v zares častnem številu udeležili veselice in s tem veliko pripomogli k vspehu in napredku. — Ne vemo, kako naj bi se zahvalili častitim gostom iz Trsta, ki so nas blagovolili počastiti s svojim obiskom. Ako ni bilo kaj v redu, naj nam oprostite! Ako nas še kdaj obiščejo — in upamo, da se to zgodi — si bomo prizadeli, da bodo vsestransko boljše postreženi.

Srčna hvala vsem cenjenim gospodom, ki so preplačali vstopnino in onim, ki so darovali za CMD.

Za CMD oziroma za prodane kolke se je nabralo K 10 v korist njene podružnice v Pobjegih-Čezarjih.

Zasluzna pohvala gre častnemu članu našega društva g. nadučitelju J. Bertoku v Sp. Škofijah za njegovo požrtvovalnost pred in med veselico ter našemu vrlému rojaku in prijatelju g. Antonu Valentincu, železniškemu uradniku v Trstu, ki je prišel že v soboto k nam in nam pomagal, kar nam je bilo potrebno.

Vsa čast takim rojakom, ki ne pozabljajo svoje rojstne vasi in borne kočice tudi potem ko so v dobri službi.

Hvala sploh vsem, ki so pripomogli naši narodni slavnosti do tako lepega vspeha! Odbor pevsko-bralnega društva „Volarič“.

Iz Spodnjih Škofij. — Postajevodja v Črnomestu, ki je vpleten v zadevo z ubogim Petrom Cupinom radi zadnjih državnoborskih volitev, je premeščen v Koper kakor okrajni orožniški postajevodja. — Torej potem, ko je naravnost nehumano postopal, so mu dali za plačilo lepšo postajo. Potem tudi že lahko sodimo, kakšen bo vspeh imela tozadevna interpelacija prof. Mandića. Da se pa nas ne bo slabo umelo in mislilo, da grmo mi radi tega slučaja proti orožniški instituciji in častivrednemu moštvu, izjavljamo odkrito, da postopamo le proti posamičnikom, ki ne umejo odgovornosti, spojene z njihovo častno službo, ki jo imajo med civiliziranimi ljudmi v civilizirani državi.

Druge slovenske dežele

Huda suša je sedaj na Spodnjem Štajerskem. Na travnikih, kjer so pozno kosili, ne bo nič otave, ali pa malo. Koruza se suši vsled suše, oves bo prerano zreli in bo imel slabo zrno. Tudi drugi sadeži vspevajo slabo. Travniki so suhi in ožgani, zemlja je razpokana.

Deželni poslanec za mesto Ljubljano Ivan Knez, jn odložil svoj deželnozborski mandat.

101 leto stara žena. V karčevinski občini na Sp. Štajerskem stanuje Ana Ferš, stara 101 leto. Ana Ferš je bila ves čas svojega življenja samska in od svojega rojstva tudi vedno stanuje v isti hiši. Starka je še vedno čila in zdrava.

Smodnišnica zletela v zrak. V Puchbachu pri Köflachu je zletela v ponedeljek popoludne v zrak smodnišnica, last stavbenega podjetnika Alojzija Griesbacha iz Voitsberga. Pri tej priliki so izgubili življenje štirje delavci. V okolici se je začel strašen pok, podoben gromenju, proti nebu se je valil gost s plamenom pomešan dim, goreč les in z njim ljudje so bili vrženi kvišku. Omenjeni štirje delavci so popolnoma zgoreli, popolnoma raztrgana trupla so bila vržena 40 do 80 m daleč na polje. Ponesrečena smodnišnica je obstojala nad 25 let.

CENIKE
JEDIL IN PIJAČ

za gostilne, restavracije in hotele v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku je založila v raznih oblikah in po zmerni ceni

tiskarna „Edinost“ v Trstu

ulica Giorgio Galatti 20.

Na prodaj so veliki sodi od dvajset do trideset hektolitrov za klet. Več pove Paolo Barich. Trst. 1308

Trgovina jestvin in zeljšč v zvezi s stanovanjem, najemnina 500 K, dober zaslužek, se prodaja za K 1000.— tudi na poskus. Pojavnila Emilio kavarera Rossetti Acquadotto od 8-9 in 6-7. 1313

Hišica v mestu nosi K 1100 se prodaja za K 12000.— Pojavnila Emilio kavarera Rossetti Acquadotto od 8-9 predp. in 6-7 pop. 1312

Odda se v najem ugodno ležeča restavracija na deželi poročenemu upokojencu brez otrok, kateremu je žena dobra kuharica ali bolje človeku izkušenemu v trgovini z mešanim blagom. Natančneje informacije dobiva se pri Jakobu Klemencu, ulica Carducci 8. 1311

Iščo se za takojšnji nastop mladenič za raznašanje knjig, star 16 do 20 let, zmožen slovenščine in po mogočnosti nemščine. Več pove Slovanaka knjigarna Josio Gorenjec v Trstu, ulica Caserna 16. 1311

Trgovina jestvin se odda v najem. Colonia in Monte št. 295. 1314

Carniel Umberto, trgovina s tu- in inozemskimi pridelki. Via Conti 18 (vokal ulice Ferriera). Skladišče testenin, italijanskega riža, najfinjših olj, masline in sira. Naravno maslo. Fina vina. Pivo v butelj-ab. Postrežba na dom. Poštno pošiljanje po 5 kg. Nizke cene. 1019

Redka prilika. Proda se radi smrti v večji vasi na Primorskem hiša z velikim senčnatim dvoriščem v dobrem stanu s prodajalnicjo in krčmo. Potrebnege kapitala najmanj 2000 kron. Drugo se počaka po dogovoru. Letnega prometa 45 tiseč kron, a ta svota se podvoji na lahek način. — Naslov pove inšerirani oddelček „Edinosti“. 1268

Krojaškega pomočnika malih kosov iščem. Anton Gregoretič, Repentabor p. Opčina. 1270

Dalmatinska gostilna v ul. Nuova št. 18. Vino črno, dalmatinsko, opolo po 80 st., 88 in belo 96. Dobra kuhinja. 1050

Urar Calo Squadrani v Trstu, ulica Scalinata št. 1. — Prodaja in popravlja ure po nizki ceni in z garancijo. Popravlja budilnice po K 1.— 886

Kolo s prostim tekom novo se prodaja po ceni. Belvedere 22, vratar. 1300

Odda se v najem meblirana soba pri gospej Ferluga [vdova], Via Roiano 6, I. 1301

Pijte Cvek-ov Brinjec zoper kolero in zoper slabo pitno vodo. Fr. Cvek - destilateur - Kamnik - Koroško. 1302

KUHANO VODO

v poletnem času piti, se od zdravniške strani posebno pri epidemijah, kakor kolera in tifus predpisuje, da se obvaruje obolenju; vendar kuhana voda ne ugaja posebno našemu okusu in radi tega je potreba pridatka, kateri jo uživanju napravi prijetnejšo.

K temu je izvrstno primeren „Frankov-Enrilo“, kavin pridelek kakor tudi nadomestek, katerega ohlajen zvrtetek se izkazuje z ali tudi brez sladkorja kot slasten in izvrsten žejogasilac.

Radi teh žejogasilcev lastnosti ga nikakor ni potreba mnogo piti; že po prvem kozarcu navadno pojenja žeja za več ur. Razen tega je pa uživanje te pijače zelo zdravo, ker je kuhana voda z prijetno grenkim okusom tega naravnega izdelka zelo prikladna želodcu.

To sredstvo za utešenje žeje je tako ceno, da si užitek istega lahko privoščijo tudi najrevnejša družina, kajti mali poskusni zavojček za 12 vin. zadostuje za celih 6 do 8 litrov zvrtetka.

V najem se oddajo bicikli
Zaloga dvokoles

in šivalnih strojev rabljenih po zelo nizki ceni in tudi na obroke.

TRST, Via Scorzeria št. 12

V. Osvaldella 501

Ob nedeljah in praznikih odprto do 4. pop.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

Na obroke!

Velika zaloga izdelanih oblek

Velika izbira letnih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnikov vseh kakovosti. — Specijaliteta v veznji.

Velika izbira volnenega blaga. Najzmernejše cene.

Adolf Kostoris - Trst

Ulica S. Giovanni št. 16, I. nadstropje, zraven „Buffet Automatico“.

Telefon št. 251, Rim. II.

Velika klobučarna

Romeo Doplicher

Klobuki iz klobučevine prvih tovarn.

Specijaliteta: trdi angleški klobuki

Emporij kap za potovanje in za šport.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.

+ Žalostnim srcem naznanjamo sorodnikom in znancem, da je naš dragi soprog in oče

ADAM ZEME

kurjač c. kr. državne železnice

danes ob 5. uri zjutraj po kratkem in mučnem trpljenju previden se svetotajstvi mirno v Gospodu preminul.

Pogreb bo jutri v petek 28. t. m. ob 4. uri popoldne iz mestne bolnišnice.

TRST, 27. julija 1911.

Julija Zeme roj. Jankovič, soproga.

Rudolf, Maks, Kristina, Marija, Albina, otroci.

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da je prevzel na svoj račun dobroznano gostilno

„PRI FRANCU“

v Trstu, ul. Giosue Carducci 33.

Za dobro pijačo, kuhinjo in postrežbo skrb in se toplo priporoča

JAKOB ORTAR.

Hočete se prepričati?

Obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 — ulica Poste Nuove

(vokal Torrente) „Alla Città di Londra“

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kakor tudi raznih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremočljivi plašči (pristni angleški). — Specijaliteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovjši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

Gostilna „Pri Adriji“

Trattoria „ALL' ADRIA“.

Podpisani naznanjamo slavnemu občinstvu, da sem odprl gori imenovano gostilno v BARKOVLAH

na obrežju štev. 132. Točim samo pristna domača vina in prodajam: Belo in črno po 1.04

liter, Dreherjevo pivo po 56 st. liter.

Dobi se tudi vino spumanti po 2.40 steklenica.

Marsala in vsakovrstni likeri. Kuhinja je vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili.

Za obilen obisk se toplo priporoča z geslom:

SVOJI K SVOJIM! Vekoslav Kocijančič.

V žganjarni in sladničarni

vokal ul. Ghega

in trga vojašnice (blizu Nar. Doma in kavar. Fabris.

Bogat izbor najboljih vin in likerjev prvih tovarn naše države. — Izvrstne slaščice.

CENE ZMERNE.

Asi Spumante, Refošk. zagrebški Polinkovao in Sokol. Posebne vrste: Ruse

po najzmernejših cenah.

Pri c. kr. okrajni sodnji v

Podgradu se takoj odda službo provizoričnega

pisarniškega pomočnika

z dnevno K 2.50, začasno najkasneje do konca septembra t. l.

Prošnje je vložiti pri predstojništvu

podpisane sodnije do 15. avgusta t. l.

Predstojništvo c. k. okrajne sodnije

Podgrad, dne 24. 7. 1911.

POZOR! Skladišče se nahaja v I. nadst.